

rozené. Setkáváme se však s partnerkami/partnery nemocných, kteří trpí studem, pocity viny, strachem, ale i ostychem, mají-li komunikovat s onkologicky nemocným o sexu. Mají strach obnovit sexuální život (1). Nežádka se objevují pocity odcizení. Jsme svědky často i absurdních obav z „nákazy“ od onkologicky nemocného. Onkologická nemoc na jedné straně vyvolává napětí a nedorozumění mezi partnery, na druhé straně může posílit vztah „k boji proti nemoci jako jeden“ (3).

NÁDORY U MUŽŮ OVLIVŇUJÍCÍ SEXUALITU A FERTILITU

K nádorům mužů s výrazným vlivem na sexualitu patří karcinom prostaty (KP), močového měchýře a kolorektální karcinom. Nádory varlat narušují fertilitu nemocného, proto je před započatím onkologické léčby indikována kryokonzervace spermií. Kryokonzervace spermií je indikována u všech mužů před zahájením onkologické léčby, pokud do budoucna plánují koncepci (př. muži ve věku 30+ s rektálním tumorem, před radioterapií, následovanou chemoterapií a operační léčbou). Nádory pohlavních orgánů spolu s chemoterapií a radioterapií negativně ovlivňují jak fertilitu, tak i schopnost realizace koitální aktivity. Pro ztrátu libida a erektilní dysfunkci přicházejí i nemocní s ostatními solidními nádory i hematoonkologickým onemocněním, kdy vlivem komplexní onkologické léčby dochází k narušení klíčového, nervově-cévního mechanismu erekce. Chemoterapie u mužů s hematoonkologickým onemocněním poškozuje jejich fertilitu. Muži přežijí onkologické onemocnění přicházejí nejčastěji pro erektilní dysfunkci a ztrátu libida (1).

SEXUÁLNÍ/EREKILNÍ DYSFUNKCE PO PÁNEVNÍCH OPERACÍCH

Důsledkem radikální prostatektomie s využitím jakékoli techniky není jen erektilní dysfunkce, s pacientem by měly být před operací prodiskutovány další změny ovlivňující sexuální život, jako jsou snížení libida, změny orgasmu, anejakulace,

Peyronieho choroba a změny velikosti penisu. ED je v souvislosti s radikální prostatektomií nejvíce diskutována. Oboustranně nervy šetřící radikální prostatektomie (NSRP) je asociována s lepší erektilní, ale i urinární funkcí. Etiologie ED po RP je kombinovaná, neurogenní a vaskulární. Patofyziologie ED zahrnuje poškození nervově-cévního svazku, lokální zánětlivé změny, poškození okolních podpůrných struktur, hypoxie hladké svaloviny topořivých těles s jejich následnou apoptózou a fibrózou a venookluzivní dysfunkcí vedoucí k žilnímu úniku. K poškození hemodynamiky penisu dochází dvěma způsoby: arteriální insuficiencí a venózním únikem (5). Příčina ED pacientů s KP, kteří podstoupili radioterapii, je rovněž neurogenní. U radioterapie byl prokázán vliv věku, na druhém místě byla dávka na bulbus penisu, což byly nejsilnější prediktory ED (6).

Neinvasivní karcinom močového měchýře způsobuje ED u 73 % mužů, poruchu ejakulace u 35 % a poruchu libida u 19 %. Radikální cystektomii pro invazivní karcinom močového měchýře podstupuje přibližně 25 % pacientů, u kterých je diagnostikován karcinom močového měchýře. Radikální cystektomie (RACE), stejně jako ostatní pánevní operace, je spojena s významnými změnami sexuálních funkcí. Jejich etiologie je kombinovaná, spolupodílejí se příčiny organické, iatrogenní (vzniklé při chirurgickém výkonu) a psychogenní, související například se změnou vnímání těla. Až 80 % mužů po RACE trpí iatrogenní ED. Erektilní dysfunkce je neurogenní etiologie, zachování erekce souvisí s nerve-sparing vs. non-nerve-sparing (nervy šetřící/nervy nešetřící) technikou. Operační výkony prostate-sparing vs. capsula-prostate-sparing (prostatu šetřící/kapsulu prostaty šetřící) cystektomie vedou k ochraně erektilní funkce. Přímé poškození nervově-cévního svazku stejně jako poškození plexus pelvis, který obstarává autonomní inervaci corpora cavernosa, vede k vysokému výskytu ED. Kromě ED muže trápí suchý orgasmus, klimakturie a ztráta libida. ED u mužů s karcinomem močového měchýře může být současně důsledkem radioterapie i chemoterapie (7). Sexuální dysfunkce po resekcích rekta byly považovány za nutnou daň onkologické radikality. Vysoký výskyt těchto komplikací byl spojován s amputacemi rekta. S rozvojem